

22.6.2022

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain uudistamistyöryhmän 13. kokous

Aika 21.6.2022 klo 13.30-15.30

Paikka Teams

Osallistujat Juho Martikainen, Katariina Paakkanen, Riitta Marttila, Niina Huotari, Elise Luovula, Sakari Haataja, Jaakko Haaparanta, Tero Pitkänen, Mari Männistö, Konsta Arvelin, Antti Sundberg, Inka Grönqvist, Niina Kallio-Nordlund, Heini Färkkilä, Riitta Haapasaari, Marja Kiiski, Sami Tolsa

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.30.

Työryhmän uusi jäsen Marja Kiiski Poliisihallituksesta esittäytyi.

2 Tietojärjestelmähankkeen tilanne

Esiteltiin tietojärjestelmähankkeen etenemistä.

Hankkeen kilpailutus on tarkoitus käynnistää elokuussa. Hankkeessa on tehty tietosuojavaikutusten arviointia. Myös vaatimusmäärittelyt ovat jo pitkällä.

Todettiin, että tietojärjestelmähankkeelle toimitetaan tiedot lainvalmistelussa esille tulleista tietojärjestelmätarpeista.

3 Sakon muuntorangaistus – menettely tuomioistuimessa ja täytäntöönpano

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Keskusteltiin siitä, millaisia muutostarpeita muuntomenettelyn tuomioistuinkäsittelyä ja täytäntöönpanoa koskevissa säännöksissä on.

Yleisesti todettiin, että on tarpeen vertailla näitäkin säännöksiä myös yleisiin rikosprosessisäännöksiin ja varmistaa, ettei näiden välillä ole tarpeettomia eroavaisuuksia.

Suullinen istuntokäsittely tuomioistuimessa

Todettiin, ettei säännöksissä ole sisällöllisiä muutostarpeita. Työryhmä on jo aiemmin linjannut, ettei kirjallista menettelyä tai syyttäjän tehtävien siirtämistä Oikeusrekisterikeskukselle ole perusteltua selvittää enempää.

Selvityksen pyytäminen ulosottomieheltä maksuvelvollisen taloudellisesta tilanteesta

Keskusteltiin lain 30 a §:n säännöksestä. Käytännössä maksuvelvollisen taloudellista tilannetta selvitetään harvoin. Tämä mahdollisuus on kuitenkin tarpeen säilyttää. Jatkovalmistelussa arvioidaan, tarvitaanko erillistä säännöstä vai riittävätkö syyttäjien ja tuomioistuinten yleiset tiedonsaanti-oikeudet.

Istuntokäsittelyn lykkääminen

Todettiin, ettei säännöksissä ole tältä osin muutostarpeita, koska ne on uudistettu vasta muutama vuosi sitten.

Tuomioistuimen ratkaisu, siitä ilmoittaminen ja ratkaisun oikaiseminen

Keskusteltiin tuomioistuimen ratkaisua koskevista säännöksistä.

Todettiin, että ratkaisusta ilmoittamiseen voidaan soveltaa lain alun säännöksiä. Tässä voidaan viitata niihin.

Keskusteltiin siitä, pitäisikö tuomioistuimen varata maksuvelvolliselle maksutilaisuus muuntorangaistuksen määräämisen yhteydessä. Todettiin, että tämä lisäisi yhden uuden vaiheen prosessiin. Koska maksutilaisuuksia on ollut jo tätä ennen ja on vielä täytäntöönpanovaiheessakin, ei muutosta pidetty tarpeellisena.

Tuomioistuimen ratkaisun vaikutus perintään

Keskusteltiin siitä, tarvitaanko säännöksiä siitä, ettei samaa asiaa voida viedä uudestaan muuntomenettelyyn, jos tuomioistuin on jättänyt sakon muuntamatta. Sovittiin, että tätä selvitetään vielä.

Todettiin, että säännöksiin on syytä lisätä myös tilanteet, joissa syyttäjä on päättänyt luopua muuntovaatimuksesta.

Muilta osin säännöksissä ei ole muutostarpeita.

Oikeus maksaa sakko muuntotuomion jälkeen

Todettiin, että säännöksestä on syytä käydä ilmi maksumahdollisuus vankilassa.

Täytäntöönpanotoimet Oikeusrekisterikeskuksessa

Keskusteltiin Oikeusrekisterikeskuksen lähettämästä maksukehotuksesta ja kuuden kuukauden maksuajasta muuntorangaistuksen tuomitsemisen jälkeen.

Todettiin, että Oikeusrekisterikeskus ei käytä tässä yhteydessä käsitettä maksukehotus. Laissa olisi parempi puhua esimerkiksi ilmoituksesta muuntorangaistuksesta.

Keskusteltiin kuuden kuukauden maksuajan sovittamisesta yhteen muuntorangaistuksen täytäntöönpanon kanssa. Sovittiin, että maksuaikaa ei enää myönnetä, jos asia on siirretty Rikosseuraamuslaitokselle täytäntöön pantavaksi.

Keskusteltiin tilanteista, joissa muuntorangaistukseen tuomitulla on suoritettavana muitakin rangaistuksia. Näissä tilanteissa on ollut käytäntönä rauettaa maksuajat. Käytännön taustalla on ilmeisesti ollut se, että Rikosseuraamuslaitos on voinut myöntää vankilassa kaksi kuukautta maksuaikaa. Tästä mahdollisuudesta on 4.4.2022 luovuttu, joten Oikeusrekisterikeskuksen käytäntöä on syytä muuttaa siten, että maksuajat voivat näissä tilanteissa jatkua.

Pidettiin myös tärkeänä, että Oikeusrekisterikeskus saa tiedon muista täytäntöönpantavina olevista rangaistuksista.

Täytäntöönpanoon ryhtyminen

Keskusteltiin työnjaosta muuntorangaistuksen täytäntöönpanon käynnistämisessä.

Sovittiin, että jatkossa Oikeusrekisterikeskus lähettäisi maksuvelvolliselle pyynnön ottaa yhteyttä Rikosseuraamuslaitokseen samalla, kun täytäntöönpanokirjat toimitetaan Rikosseuraamuslaitokselle. Tämän toteuttaminen pitäisi onnistua Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmään. Myöhemmin on arvioitava, tapahtuisiko yhteydenotto näissä asioissa keskitysti johonkin Rikosseuraamuslaitoksen toimipisteeseen.

Sovittiin, että maksut maksetaan Oikeusrekisterikeskukselle vankilassa tapahtuvia käteismaksuja lukuun ottamatta.

Sovittiin, että jatkossa Rikosseuraamuslaitos määrää maksuvelvolliselle ilmoittautumisajan ja vankilan. Ulosottolaitos ei enää osallistuisi tähän. Muutoksesta olisi erityisesti se hyöty, että esimerkiksi mahdollisuus päihdehoitoon sijoittamisesta pystyttäisiin huomioimaan jo ennen vankilaan toimittamista.

Sovittiin, että jatkossa Rikosseuraamuslaitos etsintäkuuluttaa ne muuntorangaistukseen tuomitut, joita ei tavoiteta ilmoittautumisajan määräämiseksi. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään saadaan vähän manuaalilyötä vaativa etsintäkuulutustoiminto. Tällainen toiminto on jo tietojärjestelmän kehittämishankkeessa. Tämä on myös edellytys sille, että Rikosseuraamuslaitos voi ottaa tehtävän hoitaakseen.

Todettiin, että jos tietojärjestelmätoteutukset onnistuvat, lisämäärärahaa näiden tehtävien hoitamiseen ei tarvita.

Todettiin, että kokonaisuuden kannalta on tärkeää myös se, että tieto maksutilanteesta ja täytäntöönpanotilanteesta siirtyy tietojärjestelmissä Rikosseuraamuslaitoksen ja Oikeusrekisterikeskuksen välillä.

Lykkääminen

Keskusteltiin lykkäämissäännöksistä.

Todettiin, että velkajärjestely estää muuntorangaistuksen täytäntöönpanon. Velkajärjestelystä on siksi oltava tieto sekä Oikeusrekisterikeskuksella että Rikosseuraamuslaitoksella. Tämä olisi toteutettava tietojärjestelmän automatisoinnilla. Käytännössä on epävarmaa, jos täytäntöönpanoviranomaiset tai poliisi etsintäkuulutetun kiinniottaessaan tiedustelevat asiaa maksuvelvolliselta. Tällaisista käytännöistä on perusteltua luopua.

Todettiin, että muilta osin lykkäämiseen voitaisiin jatkossa soveltaa vankeuslain lykkäyssäännöksiä. Ne mahdollistavat myös sen, että asevelvollisuutta suorittavalle voidaan myöntää lykkäystä. Tältäkin osin todettiin, että käytännössä on epävarmaa ja epäselvää, miten kuuluisi menetellä, jos poliisi tiedustelee lykkäystarvetta ottaessaan etsintäkuulutetun kiinni. Jatkossa noudatettaisiin siten vankeuslain lykkäysmenettelyä. Kuitenkin selvitetään vielä, täytyykö asevelvollisuuden suorittaminen huomioida erikseen.

Todettiin, että myöskään henkilön käynnissä olevan päihdehoitosijoituksen selvittäminen etsintäkuulutetun kiinnioton yhteydessä on epävarmaa. On myös epäselvää, mitä maksuvelvollisen ilmoituksen johdosta tehtäisiin. Sovittiin, että poliisin on kiinniottaessaan etsintäkuulutetun selvintä toimittaa hänet vankilaan. Vankilassa voidaan huomioida päihdehuollon jatkuminen ja tarvittaessa tehdä päätös ulkopuolisesta laitossijoituksesta.

4 Muut asiat

Todettiin, että työryhmän toimeksiantoa on täydennetty sen selvittämisellä, voitaisiinko rattijuopumusasioissa päihdetutkimuskustannukset määrätä summaarisessa sakkomenettelyssä.

5 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja totesi, että seuraava kokous on syksyllä. Silloin tarkastellaan muuntomenettelyn pykälää.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Lainsäädäntöneuvos

Juho Martikainen